

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ศึกษาถึงการกระจายรายได้ของครัวเรือนในตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี จากการศึกษาสามารถสรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.47 รองลงมาคือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.53 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.30 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.72 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 55.73 รองลงมาคือมีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 30.53 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 38.93 รองลงมาได้แก่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.88 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 41.98 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 22.90 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.11 รองลงมาคือ มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.56 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 48.85 รองลงมาคือ มีสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 46.56 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.75 รองลงมาคือ มีรายได้ของครัวเรือนต่อเดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.53 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากการท่องเที่ยวของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 79.39 รองลงมาคือ มีรายได้จากการท่องเที่ยวของครัวเรือนต่อเดือน 3,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.92 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือนระหว่าง 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.98 รองลงมาคือมีรายจ่ายของครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.72 การเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือนหลังจากมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ของครัวเรือนเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 78.63 รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 20.61

2. การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอ แหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

2.1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การท่องเที่ยวทำให้มีการลงทุน

ในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า ($\bar{X}=4.2$) รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีงานทำมากขึ้น ($\bar{X}=3.95$) การท่องเที่ยวทำให้มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการของชุมชน ($\bar{X}=3.90$) การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X}=3.89$)

2.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาราคาสินค้าและค่าครองชีพในชุมชนท้องถิ่นสูงขึ้น ($\bar{X}=3.38$) รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ($\bar{X}=3.35$) การท่องเที่ยวทำให้ราคาที่ดินในชุมชนสูงขึ้น ($\bar{X}=3.32$) และรายได้จากการท่องเที่ยวไม่มีความแน่นอน ($\bar{X}=3.25$)

3. การศึกษาการกระจายรายได้ของครัวเรือนในตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

การกระจายรายได้ของครัวเรือนของตำบลบางสระเก้ามีค่าสัมประสิทธิ์จีไนท์เท่ากับ 0.47 แสดงว่า การกระจายรายได้ของครัวเรือนมีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างของรายได้พบว่า รายได้จากอาชีพหลักมีค่าสัมประสิทธิ์จีไนท์เท่ากับ 0.43 และรายได้จากการท่องเที่ยวมีค่าสัมประสิทธิ์จีไนท์เท่ากับ 0.54 แสดงว่า รายได้จากอาชีพหลัก และรายได้จากการท่องเที่ยว มีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมเช่นกัน โดยการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมมากที่สุดหรือมีความเหลื่อมล้ำมากที่สุด คือ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว รองลงมาคือ การกระจายรายได้ของครัวเรือน ส่วนการกระจายรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำน้อยที่สุด คือ การกระจายรายได้ของรายได้จากอาชีพหลัก

4. การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

4.1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน และมีการลงทุนภายในชุมชนเพิ่มขึ้น 2) การท่องเที่ยวทำให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชน และ 3) การท่องเที่ยวกระตุ้นให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการและการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการของชุมชน

4.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านลบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี 1) สินค้าและบริการในชุมชนมีราคาสูงขึ้น 2) การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง และ 3) รายได้จากการท่องเที่ยวไม่แน่นอน

4.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) การแก้ไขปัญหาสินค้าและบริการในชุมชนมีราคาสูงขึ้น ทำให้คนในชุมชนมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและค่าครองชีพที่สูงขึ้น โดยการควบคุมราคาสินค้าและบริการ และการกำหนดให้ร้านค้าปิดป้ายแสดงราคาสินค้าอย่างชัดเจน 2) การแก้ปัญหาการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระเก้า เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน การจัดเส้นทางพานักท่องเที่ยวเพื่อนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนในแต่

ละหมู่บ้าน การจัดตั้งร้านค้าชุมชนหรือศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน 3) การแก้ไขปัญหาทรายได้จากการท่องเที่ยวไม่แน่นอน โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวและการปรับปรุงแบบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นการขายออนไลน์

อภิปรายผล

1. การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอ แหหลวง จังหวัดจันทบุรี

ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหหลวง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การท่องเที่ยวทำให้มีการลงทุนในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีงานทำมากขึ้น การท่องเที่ยวทำให้มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการของชุมชน และการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณยาพรหมจิโน, ชูเกียรติ ชัยบุญศรี และอนุภาค เสาร์เสาวภาคย์ (2558 : 68) ที่ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในอำเภอบาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจในด้านบวกคือ คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น จากเดิมประชาชนในหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามายังชุมชน ทำให้เกิดอาชีพที่หลากหลายมากขึ้นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยวป่า การผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยว ส่งผลให้มีการลงทุนภายในชุมชนเพิ่มขึ้น ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และทำให้คนในชุมชนมีงานทำ เกิดการจ้างงานภายในชุมชนมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพันธ์เทวี ยังดี, ศิริวรรณ กวงแพ้ง และสมมาตร ผลเกิด (2558 : 134) ที่ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของชุมชนรอบปราสาทหินเขาพนมรุ้ง และปราสาทหินเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การท่องเที่ยวทำให้มีการจ้างงานในชุมชนเพิ่มขึ้น มีการใช้จ่ายในชุมชนทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ พบลาภ และคนอื่น ๆ. (2551 : 85-86) ที่ศึกษาถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านบวกจากการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพในชุมชนเพิ่มขึ้น และเกิดการกระจายรายได้ไปยังส่วนต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับท่องเที่ยว มีการขยายการลงทุนในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการบริการทางการท่องเที่ยว มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ มีการพัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้า เกิดการกระตุ้นการผลิตของชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น และมาตรฐานการครองชีพของครัวเรือนอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลกระทบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาราคาสินค้าและค่าครองชีพในชุมชนท้องถิ่นสูงขึ้น รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวทำให้ราคาที่ดินในชุมชนสูงขึ้น และรายได้จากการท่องเที่ยวไม่มีความแน่นอน ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของนพรัตน์ พบลาก และคนอื่น ๆ. (2551 : 86-87) ที่ศึกษาถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านลบจากการท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวยังทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น สินค้ามีราคาสูงขึ้นเพราะนักท่องเที่ยวมีกำลังซื้อสูงการท่องเที่ยวยังทำให้เกิดปัญหาราคาที่ดินสูงขึ้น เกิดการอพยพแรงงานและนำเข้าแรงงานจากท้องถิ่นอื่นสู่ชุมชน รายได้จากการท่องเที่ยวเป็นฤดูกาลไม่มีความแน่นอน รายได้จากการท่องเที่ยวไม่แน่นอนเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการท่องเที่ยว เกิดปัญหาเกี่ยวกับส่วนแบ่งผลประโยชน์ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการสูญเสียการพึ่งพาตนเองของชุมชน ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนต้องพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกวลิน หนูสุทธิ (2559 : 174) ที่ศึกษาการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การท่องเที่ยวทำให้ครัวเรือนมีการจ่ายเงินมากขึ้นในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคของร้านค้าในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีนยา พรหมจิโน, ชูเกียรติ ชัยบุญศรี และอนุภาค เสาร์เสาวภาคย์ (2558 : 53) ที่ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในอำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การท่องเที่ยวทำให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้น และค่าใช้จ่ายของคนในชุมชนสูงขึ้น

2. การศึกษาการกระจายรายได้ของครัวเรือนในตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

การกระจายรายได้ของครัวเรือนของตำบลบางสระแก้วมีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมมากที่สุด หรือมีความเหลื่อมล้ำมากที่สุด คือ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องจากคนในชุมชนบางส่วนไม่มีรายได้จากการท่องเที่ยว ส่วนการกระจายรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำน้อยที่สุด คือ การกระจายรายได้ของรายได้จากอาชีพหลัก โดยคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สอดคล้องกับอิทธิพนธ์ โตวิจิตร (2546 : 86) ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านการกระจายรายได้ : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบ้านผานกกกและบ้านบวคเตย ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีโครงการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน สร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านมากขึ้น แต่รายได้ที่เกิดขึ้นไม่ได้มีการกระจายรายได้ไปทุกครัวเรือน ซึ่งโครงการการท่องเที่ยวทำให้การกระจายรายได้ครัวเรือนของบ้านผานกกกมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น ดังนั้นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวและรายได้อื่น ๆ จะส่งผลให้รายได้นอกภาคการเกษตรของหมู่บ้านมีความเหลื่อมล้ำมากที่สุด และรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำน้อยที่สุด และสอดคล้องกับทัศนีย์ นาคเสนีย์ (2555 : 89) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบของการกระจายรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า การท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในอำเภอสวนผึ้งมีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่รายได้จากการประกอบอาชีพท่องเที่ยวโดยชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีการกระจายรายได้ที่ไม่เสมอภาค (มีความเหลื่อมล้ำ) มากกว่าการกระจายรายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกการท่องเที่ยว

3. การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

แนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) การแก้ไขปัญหาสินค้าและบริการในชุมชนมีราคาสูงขึ้น ทำให้คนในชุมชนมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและค่าครองชีพที่สูงขึ้น โดยการควบคุมราคาสินค้าและบริการ และการกำหนดให้ร้านค้าปิดป้ายแสดงราคาสินค้าอย่างชัดเจน 2) การแก้ปัญหการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบางสระแก้ว เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน การจัดเส้นทางพานำเที่ยวเพื่อนำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน การจัดตั้งร้านค้าชุมชนหรือศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน 3) การแก้ไขปัญหารายได้จากการท่องเที่ยวไม่แน่นอน โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวและการปรับปรุงแบบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นการขายออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของแถวสิน หนูสุทธิ (2559 : 160) ที่ศึกษาการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหมู่บ้านแม่กลางหลวง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และให้บริการด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นการส่งเสริมให้ครัวเรือนมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น อีกทั้งการท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนด้วยการสร้างงานและการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นอกจากนี้ควรเพิ่มสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในชุมชนให้มีความหลากหลาย และการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวโดยตรง และสอดคล้องกับงานวิจัยของภคพร คงแก้ว (2554 : 56) ที่ศึกษาถึงการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเนียน อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่า สาเหตุที่ครัวเรือนมีรายได้ทางการท่องเที่ยวต่ำ ส่วนใหญ่เกิดมาจากการไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มการท่องเที่ยวและไม่เคยเข้าร่วมการอบรมด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นครัวเรือนที่ต้องการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว ควรเข้าร่วมการอบรมในด้านต่าง ๆ เช่น การอบรมการทำของที่ระลึกโดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตำบลท่องเที่ยวเนียน โดยมีแนวทางในการเพิ่มรายได้ คือ การขายของที่ระลึกเป็นอาชีพเสริมควบคู่ไปกับการทำอาชีพหลัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธมกร ธาราศรีสุทธิ (2555 : 98-99) ที่ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำท่าคา พบว่า ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมุ่งประโยชน์ระยะยาว เน้นการมีส่วนร่วม สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพิงตนเองด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ขายสินค้าที่ผลิตได้ในชุมชน มีการกระจายรายได้ในชุมชนอย่างเป็นธรรม จัดกิจกรรมฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 คนในชุมชนควรให้ส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน และกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนให้มีความหลากหลาย เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มขึ้น จะทำให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน และเกิดการกระจายรายได้ในชุมชนอย่างทั่วถึง

1.2 ควรมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และหักรายได้จากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าสู่กองทุนของหมู่บ้าน ซึ่งตำบลบางสระเก้ามีการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์วิถีบางสระเก้าด้วยการท่องเที่ยวเพื่อนำมาเป็นทุนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของตำบลบางสระเก้า

1.3 หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดการอบรมให้ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวแก่คนในชุมชน การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งชุมชนจำเป็นต้องลดการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 อีกทั้งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ลดลง ทำให้ข้อมูลรายได้ของครัวเรือนและรายได้จากการท่องเที่ยวของครัวเรือนมีลดลง ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาข้อมูลในช่วงที่สถานการณ์การท่องเที่ยวกลับสู่สภาวะปกติ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายได้ของครัวเรือนและรายได้จากการท่องเที่ยวที่สามารถแสดงถึงกระจายรายได้ของครัวเรือนในชุมชนได้อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการหามาตรการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในชุมชน และควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี